

# 8 ДЕКАБРЬ – ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН КУН

# Инсон ва қонун

2022 йил  
6 ДЕКАБРЬ  
СЕШАНБА

№ 48 (1356)

[www.hudud24.uz](http://www.hudud24.uz)

[www.adolatmarkazi.uz](http://www.adolatmarkazi.uz) [telegram.me/hudud24official/](https://t.me/hudud24official/) [facebook.com/hudud24official/](https://facebook.com/hudud24official/)

@adolat\_nashrlari



“ADOLAT”  
milliy huquqiy axborot markazi

“Адолат”  
миллий ҳуқуқий  
ахборот маркази  
нашрларига  
обуна бўлинг!



“Адолат  
нашрлари”  
телеграм  
каналига  
аъзо бўлинг!



**1 декабрдан  
қонунчиликда  
нималар  
ўзгарди?**

2-бетда ўқинг ↘



**Фермер ери  
сотилаётганидан  
беҳабар бўлса...**

4-бетда ўқинг ↘



**Мансабдорларга  
жавобгарлик  
борми?**

5-бетда ўқинг ↘



**ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ –  
муҳим ҳуқуқий кафолат**

Француз ёзувчиси, журналист, сиёсатчи Олимпия де Гуж томонидан 1791 йилда тайёрланган “Фуқаролик ва аёллар ҳуқуқлари декларацияси”да илк бор аёлларнинг эркин фикрлаш ва ўз фикрини билдириш ҳуқуқига эга эканлиги эътироф этилган.

давомини 6-бетда ўқийсиз ↘

[www.hudud24.uz](http://www.hudud24.uz)

[/hudud24official](https://t.me/hudud24official/)

[/hudud24official](https://facebook.com/hudud24official/)

[/hudud24.uz](https://www.instagram.com/hudud24.uz)





## Ҳар бир инсон мулкка эгалик қилиш ҳуқуқига эга

**ИНСОН ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг 17-моддасига кўра, “Ҳар бир инсон яқка ҳолда, шунингдек, бошқалар билан биргаликда мулкка эгалик қилиш ҳуқуқига эга ҳамда ҳеч ким зўравонлик билан ўз мулкидан маҳрум этилиши мумкин эмас”. Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида ҳам мулк ҳуқуқи кафолатланган.**

**Б**ош қомусимизда давлат фуқароларнинг мулкка, хусусан, интеллектуал мулк ҳуқуқларини кафолатлашга доир бир қатор мажбуриятларни олган. Жумладан, ҳар бир шахснинг мулкдор бўлишга ҳақлиги, хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясида экани, мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилиши, ундан фойдаланиши ва уни тасарруф этиши каби мулкка оид ҳуқуқларнинг кафолатини таъминлайди.

Шунингдек, фуқаролар ўзларининг мулкидан фойдаланиш вақтида экологик муҳитга зарар етказмаслиги, бошқа фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шартлиги ҳам белгилаб қўйилган. Ушбу мулкка доир ҳимоя ва кафолатлар ақлий фаолият натижаси бўлган интеллектуал мулк ҳуқуқига нисбатан ҳам қўлланади.

Конституция нафақат фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини мустаҳкамлаган, балки уларни амалга оширишнинг имконият ва кафолатларини ҳам яратган. Хусусан, ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кабилар кафолатланган. Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган мулк ҳуқуқлари ва эркинликлари дахлсиздир. Суд қарорисиз улардан маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмас.

Президентимизнинг 2022 йил 26 апрелдаги “Интеллектуал мулк соҳасини янада ривожлантиришга оид

қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, “2022–2026 йилларда Ўзбекистон Республикасида интеллектуал мулк соҳасини ривожлантириш стратегияси” тасдиқланди. “Интеллектуал мулкнинг самарали ҳуқуқий муҳофазасидан – кучли ҳуқуқий ҳимояси сари” тамойили асосида интеллектуал мулкни жамият ва давлатнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётини ривожлантирувчи асосий драйверга айлантириш орқали Ўзбекистонни илмий-техникавий ва ихтирочилик жиҳатдан тараққий этган давлатлар қаторига киритиш ҳамда минтақавий брендларни ҳудудларни ривожлантириш мазкур стратегиянинг асосий мақсади этиб белгиланди.

Бундан ташқари, интеллектуал мулк объектларидан бири саналадиган “географик кўрсаткичлар”ни ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солиш мақсадида 2022 йил 3 мартда Ўзбекистон Республикасининг “Географик кўрсаткичлар тўғриси-

да”ги қонуни қабул қилинди. Муаллифлик ҳуқуқи муддати муаллифнинг бутун ҳаёти давомида ва унинг вафотидан кейин 50 йилдан 70 йилга ўзгартирилди.

Фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари сифатида интеллектуал мулк ҳуқуқининг мамлакатимизда янада ривожланиши ушбу турдаги мулкчиликнинг давлат иқтисодиётининг ўсишига ижобий таъсир кўрсатиши шубҳасиздир. Буни АҚШ, Буюк Британия, Италия каби интеллектуал мулк соҳаси ривожланган кўплаб давлатлар мисолида кўришимиз мумкин. Масалан, АҚШда ялпи ички маҳсулотнинг 41 фоизи (7,8 триллион доллар)ни интеллектуал мулк объектлари ташкил этган.

Умуман олганда, Конституциямизда белгиланган мулк ҳуқуқига доир норма ҳамда принципларни амалга ошириш давлат иқтисодиётини янада ривожлантириш билан бирга, мулкдорларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатлаш баробарида уларнинг давлатга бўлган ишончини мустаҳкамлайди.

**Рўзибек ҚАЛҚОНОВ,  
Адлия вазирлиги масъул  
ходими**



## 1 ДЕКАБРДАН ҚОНУНЧИЛИҚДА НИМАЛАР ЎЗГАРДИ?

### ҲАЙДОВЧИЛАРГА ЖАРИМА БАЛЛАРИНИ ҲИСОБЛАШ БОШЛАНАДИ

Ҳайдовчиларга қуйидаги тартибни назарда тутувчи йўл ҳаракати қоидабузарлиги учун жарима балларини ҳисоблаш тизими жорий этилади:

- ☑ ҳар бир йўл ҳаракати қоидабузарлиги учун 12 ой давомида алоҳида жарима баллари ҳисоблаб борилади;
- ☑ ҳисобланган жарима баллари белгиланган миқдордан ошган ҳолларда ҳайдовчи маълум муддатга транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан ўрнатилган тартибда маҳрум қилинади;
- ☑ муайян давр мобайнида йўл ҳаракати қоидабузарлиги содир этмаган ҳайдовчиларга кейинчалик ҳисобланган жарима балларини қисқартириш орқали рағбатлантириш чоралари қўлланилади.

### УЙ-ЖОЙ УЧУН СУБСИДИЯ ОЛИШ АРИЗАЛАРИНИ КЎРИБ ЧИҚИШ ТАРТИБИ ЎЗГАРАДИ

Субсидияга талабгорларни танлаб олиш комиссиялари таркибидан Ёшлар ишлари агентлиги бўлим бошлиғи ва аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази директорлари чиқарилади.

Шунингдек, субсидия олиш учун аризани аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказлари, Давлат кадастрлари палатасининг ҳудудий бошқармалари, Ёшлар ишлари агентлиги бўлимлари ва туман (шаҳар) ҳокимлиги томонидан кўриб чиқиш тартиби бекор қилинади.

Бунда мазкур ташкилотларнинг маълумотлари [subsidiya.idm.uz](http://subsidiya.idm.uz) дастурий таъминоти орқали автоматик тарзда шакллантирилади.

Субсидия ажратиш мақсадида уй-жойга муҳтож фуқароларни аниқлашнинг ижтимоий мезонлари доирасида қуйидагилар ижтимоий ҳимояга муҳтож бўлган айрим шахслар тоифасига кирилади:

- ☑ ёш оилалар, шу жумладан, 30 ёшдан ошмаган фуқаролар;
- ☑ олис ва чекка ҳудудлардаги бюджет ташкилотларига бошқа ҳудудлардан ишлаш учун келган олий маълумотли мутахассислар ва тиббиёт ходимлари.

### БОЖХОНА ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИ РЕЙТИНГ АСОСИДА БАҲОЛАНАДИ

Божхона органлари ходимлари фаолиятини қуйидагиларни назарда тутган ҳолда рейтинг асосида баҳолаш орқали уларни Давлат божхона кўмитасининг махсус жамғармаси маблағлари ҳисобидан рағбатлантириш тизими жорий этилади:

- ☑ баҳолаш жараёнларини ахборот тизимлари орқали ҳар ярим йил якуни бўйича амалга ошириш;
- ☑ рейтинг натижаларига кўра юқори кўрсаткичларга эришган ходимларга кейинги баҳолаш якунлари эълон қилингунга қадар лавозим маошининг 100 фоизгача миқдорда ҳар ойлик қўшимча устама тўлаш.

### ЙПХ ПОСТЛАРИДА БОСҚИЧМА-БОСҚИЧ “ЯШИЛ” ВА “ҚИЗИЛ” ЙЎЛАК ТИЗИМИ ЖОРИЙ ЭТИЛАДИ

1 декабрдан бошлаб “яшил” ва “қизил” йўлак тамойили Тошкент вилояти Оҳангарон туманида жойлашган “Чинор” ва Наманган вилояти Поп туманида жойлашган “Наманган” йўл-патруль хизмати стационар постларида жорий этилади. Кейинчалик эса тизим босқичма-босқич республиканинг қолган йўл-патруль хизмати стационар постларида жорий этилади.

### КОРПОРАТИВ МУНОСАБАТЛАР СОҲАСИДАГИ ҚОИДАЛАР СОДДАЛАШТИРИЛАДИ

Хусусан, қуйидаги ташкилотларда ички аудит хизматини ташкил этиш бекор қилинмоқда:

- ☑ МЧЖларда (активларининг баланс қиймати БҲМнинг 100 минг бараваридан кўп бўлган давлат улуши 50 фоиз ва ундан ортиқ бўлган МЧЖлар, шунингдек кредит ташкилотларидан ташқари);
  - ☑ активларининг баланс қиймати БҲМнинг 100 минг бараваридан кам бўлган давлат улуши 50 фоиз ва ундан юқори бўлган АЖ ва ДУКларда.
- Шунингдек, қуйидаги талаблар бекор қилинмоқда:
- ☑ МЧЖ таъсис шартномасини давлат рўйхатидан ўтказиш;
  - ☑ МЧЖнинг юридик шахс ҳисобланган иштирокчилари вакилларига

умумий йиғилишда иштирок этиш учун бериладиган ишончномани нотариал тартибда тасдиқлаш;

- ☑ МЧЖ ташкил этилганда заҳира жамғармасининг устав фондини камида 15 фоиз этиб белгилаш.

### ФУҚАРОЛИК ВА МИГРАЦИЯ СОҲАСИДА ҲУЖЖАТЛАРНИ ЭЛЕКТРОН ТИЗИМ ОРҚАЛИ ОЛИШ ТАРТИБИ ЖОРИЙ ЭТИЛАДИ

Фуқаролик ва миграция соҳасида давлат хизматларини кўрсатиш жараёнида фуқаролардан ортиқча ҳужжатларни талаб қилиш амалиётини бартараф этиш мақсадида:

- ☑ фуқароларнинг фамилияси, исми, отасининг исми, миллати, туғилган санаси ўзгарганлиги ёки ёзувларда ноаниқликлар аниқланганлиги муносабати билан янги идентификацияловчи ID-картани расмийлаштиришда ушбу ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этиш талаби бекор қилинган ҳолда мазкур ҳолатларни электрон тизим орқали текшириш;
- ☑ жиноий жазони ўтаб чиққан фуқароларга янги идентификацияловчи ID-картани расмийлаштиришда ушбу ҳолатни тасдиқловчи ҳужжатларни электрон тизим орқали олиш тартиби жорий этилади.

**Мақсуд МУСТАФОВЕВ,  
“Адолат” миллий ҳуқуқий ахборот  
маркази масъул ходими**

Конституциямизнинг 41-моддасига асосан, ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади. Мактаб ишлари давлат назоратидадир.

Яъни, давлат муассасаларида таълим олиш Ўзбекистон Республикасининг ҳар бир фуқароси учун бепул бўлиб, бунинг учун ҳеч қандай расмий тўлов мавжуд эмас. Шунингдек, “Таълим тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг 5-моддасига кўра, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахсий ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, ҳар кимга таълим олиш учун тенг ҳуқуқлар кафолатланади.

Чет эллик фуқаролар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига ва қонунчилигига мувофиқ Ўзбекистонда таълим олишга ҳақлидир. Ўзбекистонда доимий яшаётган фуқаролиги бўлмаган шахслар таълим олиш учун Ўзбекистон Республикаси фуқаролари билан тенг ҳуқуқларга эга.

## Таълим олишда ТЕНГ ҲУҚУҚЛИЛИК ТАЪМИНЛАНГАН

АКСАРИЯТ ривожланган давлатларда таълим олиш ҳуқуқининг давлат томонидан кафолатланиши уларнинг асосий қонуни бўлган Конституциясида аниқ белгиланган.



Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси халқимизнинг бой мероси ва қадриятларининг ёрқин ифодасидир. Асосий Қонунимиз мустақиллик бизга берган ҳур фикр, юксак тафаккур маҳсулидир. У умуминсоний қадриятлар қаторида халқимизнинг меҳр-оқибат, ор-номус, одоб ва ахлоқ, одамийлик, мурувват ва саховат каби бебаҳо миллий қадриятларни ҳам ўз мазмун-моҳиятига сингдирган.



### БОШҚА ДАВЛАТЛАРДА БИЛИМ ОЛИШ ҲУҚУҚИ

Билим олиш ҳуқуқи давлат томонидан кафолатланиши Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги давлатларининг Конституциясида ҳам белгилаб қўйилган. Жумладан, Туркменистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасига кўра, ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга ҳисобланади. Умумий ўрта таълим мажбурийдир, ҳар ким уни давлат таълим муассасаларида бепул олиш ҳуқуқига эга.

Давлат ҳар бир шахснинг қобилиятига мувофиқ касб-ҳунар таълимига эга бўлишини таъминлайди. Бошқа таълим фаолиятини амалга оширишга қонун ҳужжатларида белгиланган асослар ва тартибда йўл қўйилади. Мажбурий давлат таълим стандартлари барча таълим муассасалари учун белгиланган.

Шунингдек, Қозғистон Республикаси Конституциясининг 30-моддасига мувофиқ, фуқароларнинг давлат таълим муассасаларида бепул ўрта таълим олиши кафолатланади.



Фуқаро давлат олий таълим муассасасида танлов асосида бепул олий таълим олиш ҳуқуқига эга.

Хусусий таълим муассасаларида пуллик таълим олиш қонун ҳужжатларида белгиланган асослар ва тартибда амалга оширилади. Давлат таълимнинг мажбурий стандартларини белгилайди.

Қирғизистон Республикаси Конституциясининг 46-моддасида эса, ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга эканлиги белгиланган. Ушбу моддага кўра, асосий умумий таълим мажбурийдир. Ҳар ким давлат таълим ташкилотларида мактабгача, асосий умумий, ўрта умумий ва бошланғич касб-ҳунар таълимини бепул олиш ҳуқуқига эга.

Давлат ҳар бир фуқарога мактабгача таълим муассасаларидан тортиб, ўрта умумий таълимгача давлат, расмий ва чет тилларидан бирини ўргатиш учун ҳамда таълим муасса-

саларининг давлат, муниципал, хусусий ва бошқа шакллари ривожлантириш учун тенг шароит яратади.



Тожикистон Республикаси Конституциясининг 41-моддасида ҳам билим олиш ҳуқуқи кўрсатилган. Яъни, унга кўра, ҳар бир инсон билим олиш ҳуқуқига эга. Умумий асосий таълим мажбурийдир. Давлат таълим муассасаларида умумий асосий мажбурий бепул таълимни давлат кафолатлайди.

Украина Конституциясининг 53-моддасида ҳам ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга эканлиги белгиланган. Ушбу моддага биноан тўлиқ умумий ўрта таълим мажбурийдир.

Давлат давлат ва коммунал таълим муассасаларида мактабгача, тўлиқ умумий ўрта, касб-ҳунар ва олий таълимнинг мавжудлиги ҳамда бепул бўлишини таъминлайди. Фуқаролар давлат ва коммунал таълим муассасаларида танлов асосида бепул олий маълумот олиш ҳуқуқига эга.

Озарбайжон Республикаси Конституциясининг 42-моддаси таълим олиш ҳуқуқига тааллуқли бўлиб, унга кўра, ҳар бир фуқаро билим олиш ҳуқуқига эга. Давлат бепул мажбурий умумий ўрта таълим олиш ҳуқуқини кафолатлайди. Таълим тизими давлат томонидан назорат қилинади.

Давлат истеъдод эгаларининг моддий аҳволдан қатъи назар, таълимни давом эттиришларини кафолатлайди.



Молдова Республикаси Конституциясининг 35-моддасига биноан таълим олиш ҳуқуқи мажбурий умумий таълим, лицей ва касб-ҳунар таълими, олий таълим, шунингдек, тайёрлаш ва малака оширишнинг бошқа шакллари билан таъминланади. Давлат қонунга мувофиқ шахснинг таълим ва таълим тилини танлаш ҳуқуқини таъминлайди. Барча даражадаги таълим муассасаларида давлат тилини ўрганиш таъминланади.

Давлат таълими бепул ҳисобланади. Таълим муассасалари, шу жумладан, нодавлат таълим муассасалари қонун ҳужжатларига мувофиқ ташкил этилади ва ўз фаолиятини амалга оширади. Олий таълим муассасалари автономия ҳуқуқига эга.



Давлат лицейи, касб-ҳунар таълими ва олий таълимдан ҳар ким ўз қобилиятига қараб бирдек фойдаланиши мумкин. Давлат қонунга мувофиқ диний таълим эркинлигини таъминлайди. Давлат таълими дунёвийдир. Болалар учун таълим соҳасини танлашнинг асосий ҳуқуқи ота-оналарга тегишли.

Беларусь Республикаси Конституциясининг 49-моддасида ҳам ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эгаллиги кўрсатилган. Ушбу моддага мувофиқ, умумий ўрта ва касб-ҳунар таълимининг мавжудлиги ва бепуллиги кафолатланади.

Россия Федерацияси Конституциясининг 43-моддасига асосан, ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Давлат ёки муниципал таълим муассасалари ва ташкилотларида мактабгача, асосий умумий ва ўрта касб-ҳунар таълимининг умумий мавжудлиги ва бепуллиги кафолатланади.

Асосий умумий таълим мажбурийдир. Ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар болаларнинг асосий умумий таълим олишларини таъминлайдилар. Россия Федерацияси федерал давлат таълим стандартларини белгилайди, таълим ва ўз-ўзини тарбиялашнинг турли шакллари қўллаб-қувватлайди.

Юқорида кўрсатилган МДҲга аъзо давлатларнинг Конституцияларида назарда тутилган таълим олиш ҳуқуқига оид қондалар нисбатан кенгрок берилган бўлиб, таълим олишга бўлган эътибор кучайтирилган.

Фаррух Жўраев,  
Адлия вазирлиги масъул ходими

## ҲАЁТ ҚОМУСИ

Бош қомусимиз халқимизнинг руҳий ҳолатини, ижтимоий онгини ва миллий маданиятини тўла акс эттиргани билан ҳам қадридир. Унда асрлар мобайнида ушалмас армонга айланиб келган анъана ва қадриятларимиз ўз бўйбастини қайта тиклаб, халқаро ҳуқуқларимиз қонун йўли билан ҳимояланади, эртанги кун тинчлиги ва эл омонлиги юксак қадрланади.

Ватанпарварлик ҳисси, мардлик ва ҳалоллик, тўғрилик ва поклик каби фазилатлар, энг аввало, оила қўрғонида шаклланади. Конституциянинг 63-моддасига кўра: “Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга.

Никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқчилигига асосланади”. Бу мажбурият эса оилага жиддий эътибор бериш, ҳар бир ота-она ўз фарзандлари тарбиясига масъул бўлишини тақозо этади.

Энг халқчил моддалардан бири Бош қомусимизнинг 66-моддасидир. Унда ота-она ва фарзанд муносабатига катта аҳамият берилган. Бу эса Асосий қомусимизнинг ўзига хослигини, маънавий бой мазмунга эга эканлигини асослаб турибди: “Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар”.

Бундай мажбуриятнинг Конституцияда белгилаб қўйилиши ёшларнинг зиммасига катта масъулият юклайди. Халқимизда “бола бошидан” деган ибора шунчаки айтилмаган. Кимки боласига ёшлигидан, керак бўлса, она қорнидаёқ тўғри тарбия берса, ўзи ҳам бир умр меҳрга зор бўлмайди. Негаки, оилада фарзанд ота-она муносабатларига қараб улғайиб боради. Шундай экан, болаларимиз юрагида меҳр ва муҳаббат туйғуларини қарор топтириш биз – катталарнинг асосий вазиғамиздир.

Одамларнинг бир-бирларига мурувват қўрсатиши, меҳр-оқибатли бўлиши ўзбек халқининг унутилмас қадриятларидир. Истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ давлатимиз аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами ни ҳар томонлама ғамхўрлик билан муҳофаза қилишга эътиборни кучайтирди.

Юртбошимиз таъбири билан айтганда: “Конституциямиз ҳар бир фуқаронинг онги ва қалбидан чуқур жой олган, уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини тўлиқ кафолатлайдиган ҳақиқий ҳаёт қомусига айланмоғи лозим”.

Гулчехра Хўжанова,  
ТДЮЮ қошидаги академик лицей кафедраси мудири, филология фанлари номзоди,  
Шоҳрух Нуруллаев,  
ТДЮЮ таянч докторанти



## СИРДАРЁ

ГУЛИСТОН шаҳар адлия бўлими фуқаро Ли Элвиранинг манфаатида жавобгар Гулистон шаҳар ҳокимлигига нисбатан судга даъво ариза билан мурожаат қилиб, шаҳардаги “Шодлик” маҳалласи ҳудудида жойлашган дорихона биноси учун 174 миллион 190 минг сўм компенсация пулини ундиришни сўраган.



## ҲОКИМЛИКДАН КОМПЕНСАЦИЯ УНДИРИЛДИ

Гулистон шаҳрида хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариуснинг 2021 йил 9 июлдаги келишув битимига асосан шаҳар ҳокимлиги “Olimp baholash va ekspertiza markazi” МЧЖнинг 2021 йил 25 февралдаги ҳисоботида асосан баҳоланган мулк қийматини фуқарога 2021 йил 15 августга қадар тўлаб бериш мажбуриятини олган.

Фуқаролик кодексининг 8-моддаси учинчи қисмига кўра, давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлган мол-мулкка бўлган ҳуқуқлар, агар қонунда бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, унга бўлган тегишли ҳуқуқлар рўйхатдан ўтказилган пайтдан бошлаб вужудга келади. Шунга қарамайдан, мулкдор бир неча бор тегишли идораларга расмий равишда мурожаат этса-да, бирор натижага эриша олма-

ган. Адлия бўлими томонидан фуқаролик ишлари бўйича Гулистон туманлараро судига киритилган даъво аризаси муаммога нуқта қўйди. Суд томонидан даъво аризаси қаноатлантирилиб, фуқаро Ли Элвиранинг фойдасига 174 миллион 190 минг сўм компенсация пули ундирилди. Шунингдек, фуқаролик ишлари бўйича Гулистон туманлараро судининг қарори билан даъвогар шаҳар адлия бўлимининг фуқаро Г. Ташмуратованинг манфаатида жавобгар Гулистон шаҳар ҳокимлигига нисбатан компенсация пулини ундириш тўғрисидаги даъво аризаси ҳам қаноатлантирилиб, 18 миллион 13 минг 463 сўм компенсация пули ундирилди.

Назар ҚАРШИБОВ,  
Гулистон шаҳар адлия бўлими бошлиғи

## ТОШКЕНТ

## Масъуллар иш стажини тиклашга мажбур бўлди



ФУҚАРО Г. Жамоловнинг Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек туман бўлими мансабдор шахсларининг ғайриқонуний хатти-ҳаракатларидан норози бўлиб қилган мурожаати туман адлия бўлими томонидан ўрганиб чиқилди.

Ўрганиш жараёнида аниқлаштиришда, Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасининг Мирзо Улуғбек туман бўлими томонидан аризага нисбатан ёшга доир пенсия тайинлаштиришда 2022 йил 4 августда қарор чиқарилган. Мазкур қарорда фуқаро Г. Жамоловнинг 1982 йил 1 январдан 1984 йил 1 июнгача фабрикада ишлаган даври умумий иш стажига қўшиб ҳисобланмагани маълум бўлди.

Шунга асосан Г. Жамоловнинг манфаатида туман адлия бўлими томонидан Тошкент туманлараро маъмурий судга даъво аризаси киритилди. Ариза суд томонидан қаноатлантирилди. Суднинг 2022 йил 8 ноябрдаги ҳал қилув қарори билан пенсия жамғармасининг 2022 йил 4 августдаги қарори ҳақиқий эмас деб топилди. Масъуллар зиммасига Г. Жамоловнинг ишлаган даврларини ҳисобга олган ҳолда қолган иш стажларини тўлиғича тиклаб бериш мажбурияти юклатилди.

Аброр БЕРДИЕВ,  
Мирзо Улуғбек туман адлия бўлими масъул ходими

## НАМАНГАН

Мингбулоқ туман адлия бўлимига туманнинг “Ўзгариш” маҳалласида яшовчи А. Асқаровдан мурожаат келиб тушди. Ариза муаллифи 1995 йилдан буён туман ИИБ ёнғин хавфсизлиги бўлимида турли вазифаларда ишлаб келгани, айти пайтда туман фавқулодда вазиятлар бўлимида қўтқарувчи-ҳайдовчи вазифасида ишлаётганлиги ва бугунги кунда имтиёзли асосларда пенсияга чиқа олмаётганлигини маълум қилиб, бу борада амалий ёрдам сўраган.



## ИМТИЁЗЛИ ПЕНСИЯ ҲУҚУҚИ БЕЛГИЛАНДИ

Туман адлия бўлими томонидан мазкур мурожаатни ўрганиш жараёнида аён бўлдики, А. Асқаровнинг умумий иш стажини 27 йилдан ортиқ. Яъни, у 1995 йил 1 мартдан буён Мингбулоқ тумани ИИБ ёнғин хавфсизлиги бўлими ва туман фавқулодда вазиятлар бўлимида турли хил вазифаларда ишлаб, фавқулодда ҳолатлар ҳамда ёнғинлар профилактикаси, ёнғинларни бартараф этиш ва қидирув-қўтқарув фаолияти билан банд бўлган. Бироқ жорий йилда имтиёзли асосларда пенсияга чиқа олмаган. А. Асқаровнинг манфаатини кўзлаб – юридик фактни белгилаш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Наманган туманлараро судига ариза киритилди. Натижада суднинг 2022 йил 15 ноябрдаги ҳал қилув қарори билан ариза қаноатлантирилиб, А. Асқаровнинг 1995 йил 1 мартдан буён айти пайтгача туман ИИБ ЁХБ 7-ёнғин хавфсизлик қисмида имтиёзли пенсияга чиқиш ҳуқуқини берувчи вазифада, яъни зарарли ва оғир меҳнат шароитида ишлаганлиги факти белгиланди.

Ҳалимжон ҚОБИЛОВ,  
Мингбулоқ туман адлия бўлими бошлиғи  
вазифасини бажарувчи

## ТОШКЕНТ

ФУҚАРО В. Баратов устама пулларини ундириб беришда амалий ёрдам сўраб, Чилонзор туман адлия бўлимига мурожаат қилган. Мурожаатга кўра, В. Баратов ҳақиқатан ҳам, 2021 йилда Тошкент халқаро ислом академияси бакалавр босқичини тугатганлиги, 2022 йилнинг январь ойидан сентябрь ойига қадар Ёшлар ишлари агентлиги Чилонзор туман бўлими “Катта Қозирабод” маҳалласида ёшлар етакчиси лавозимида меҳнат фаолиятини олиб борганлиги, бироқ Тошкент ислом университети битирувчиси сифатида унга 20 фоиз устама тўланмаганлиги маълум бўлди.



## ЁШЛАР ЕТАКЧИСИНИНГ ҲАҚИ УНДИРИЛДИ

Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 11 августдаги “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Тошкент ислом университети битирувчиларини молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш тўғрисида”ги қарорининг 1-бандида 2003 йилнинг 1 сентябридан бошлаб Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги мазкур таълим даргоҳини битириб, давлат идоралари ва нодавлат ташкилотларга ишга қабул қилинадиган бакалавр ва магистрларнинг лавозим маошларига 20 фоиз миқдорда ойлик қўшимча ҳақ тўланиши белгиланган.

Шунга кўра, Ёшлар ишлари агентлиги Чилонзор туман бўлими ходими В. Баратовнинг лавозим маошига 20 фоиз миқдорда тўланмай қолган қўшимча иш ҳақини тўлаб бериш юзасидан тақдимнома таъсир чораси киритилиб, тўланмай қолган 6 миллион 457 минг сўм миқдордаги қўшимча ҳақ ундириб берилди.

Шаҳзод АБДУЛЛАЕВ,  
Чилонзор туман адлия бўлими етакчи  
маслаҳатчиси

## НАВОИЙ

Навбахорлик Феруза Маматова 5 йилдан буён туманнинг олис яйловида оиласи билан от, қўй боқиб, ўзини банд қилган хотин-қизлардан. Фермер майда шохли молларни боқиш учун ажратилган 759 гектар яйловда 5 йил давомида 30 бош чорвани 500 бошга етказди. Аёл учун бу юмуш осон эмас, албатта. У ҳалол меҳнати туғайли оиласи фаровонлигидан, қолаверса, аҳолига сифатли озиқ-овқат, яъни гўшт маҳсулотини етказиб бераётганидан мамнун эди.



## ФЕРМЕР ЕРИ СОТИЛАЁТГАНИДАН БЕХАБАР БЎЛСА...

Бироқ, тўсатдан унинг яйлов ери ҳеч қандай огоҳлан-тиришсиз туман заҳирасига олиб қўйилди. Бундан норози бўлган Ф. Маматова Навоий вилоят адлия бошқармасига мурожаат қилиб, ҳуқуқий ёрдам сўради. Маъмурий судда адлия бошқармаси томонидан фермер манфаатини кўзлаб киритилган ариза қаноатлантирилди.

Вилоят адлия идораларига мурожаат қилган 300 нафардан ортиқ фермернинг 300 дан ортиқ муаммоси ижобий ҳал этилди. Мурожаатларда фермерларни шартномалар тузишда мажбурлаш, ҳомийлик ишларига мажбурий жалб қилиш, банklar томонидан субсидия, кредит ажратилмаётганлиги, етиштирилган маҳсулотларни сотиш бўйича тузилган шартномалар асосида пул маблағлари тўлаб берилмаётганлиги ёки ўз вақтида қопланмаётганлиги баён этилган.

Навбахор туманида деҳқончилик билан шуғулланадиган фермер Самар Қобиловнинг муаммоси ҳам адлия аралашувисиз битмади. Фермерга ажратилган ернинг 11,30 гектари аукцион орқали савдога қўйилган. Фермер ўз ерининг сотилаётганидан беҳабар бўлса, ғалати?.. Вилоят адлия бошқармаси томонидан Навоий туманлараро маъмурий судига фермер манфаатида ариза киритилиб, ҳўжалик ҳисобидидаги ер сотувдан олинди.

Жавоҳиржон ҲАЙДАРОВ,  
Навоий вилоят адлия бошқармаси масъул ходими





Саволларга “Мадад” ННТ бош мутахассиси  
**Яхё МАМАДАЛИЕВ** жавоб берди

### ТўЛАНМАЙ ҚОЛГАН СОЛИҚНИ КИМ ТўЛАЙДИ?

– Қўшним ёлғиз яшар эди. Яқинда вафот этди. Васияти бўйича уй-жойи хорижда яшайдиган укасига мерос қолдирилди. Лекин қўшним узоқ йиллардан бери бемор бўлгани учун коммунал тўловлардан, солиқдан қарзи борлигини айтган эди. Вафот этган шахс томонидан тўланмай қолган солиқларни ким тўлайди?

– Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 94-моддасига асосан солиқ қарзи мавжуд бўлган жисмоний шахс вафот этган тақдирда, солиқ тўғрисидаги қонунчиликни лозим даражада бажармаганлик учун унга ҳисобланган пенялар ва жарималар суммаси ундирилиши умидсиз суммалар деб эътироф этилади. Ушбу жисмоний шахснинг солиқлар бўйича ўзилмай қолган қарзи вафот этган шахснинг мерос қилиб олинган мол-мулкни мерос қилиб олиш тартибда қабул қилиб олган унинг меросхўри (меросхўрлари) томонидан мерос қилиб олинган мол-мулкнинг қиймати доирасида ва унинг (уларнинг) меросдаги улушига мутаносиб равишда, ушбу модданинг қоидаларини инобатга олган ҳолда узилади.

Яъни, қайси меросхўрга қанча ер майдони тўғри келса, улар ўша улушга нисбатан тўланмаган солиқ қарзини тўлаши керак бўлади.

### ЯНА ҲУҚУҚБУЗАРЛИК ҚИЛДИМ



– 7 ой аввал маъмурий жавобгарликка тортилган эдим. Менга қўлланилган жаримнинг 70 фоизини 15 кун ичида тўлаганлигим учун имтиёзли равишда қолган 30 фоизини тўламадим. Лекин яқинда худди олдинги ҳуқуқбузарлигим каби яна бир ҳуқуқбузарлик қилдим. Жаримани яна 15 кунда тўласам, менга олдингидек 30 фоизлик чегирма берилмас экан. Шу тўғрими, имтиёз фақат бир марта бериладими?

– Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 332<sup>1</sup>-моддасига кўра, ҳуқуқбузар худди олдингидек ҳуқуқбузарлигини маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этса, унга нисбатан жарима тўлашнинг соддалаштирилган тартиби, яъни 30 фоизлик имтиёз қўлланилмаслиги кўрсатилган.

Юқоридаги асосга кўра, Сиз бир йил давомида бир турдаги ҳуқуқбузарликни такрорлаганингиз учун бу сафар Сизга 30 фоизлик имтиёз қўлланилмаслиги қонуний ҳисобланади. Агар Сиз биринчи сафар бошқа ҳуқуқбузарлик, иккинчи сафар биринчи сафаргига ўхшамаган ҳуқуқбузарлик содир этганингизда, иккинчисидан ҳам 30 фоизлик чегирмадан фойдаланишингиз мумкин бўлар эди.



– Ҳозир икки нафар ходимимиз туғуруқ таътилида. Уларнинг йўқлиги, табиийки, ишлаб чиқариш жараёнида билинапти. Шунга кўра, ўрнига янги ходим олсак бўладими? Бола парваришlash таътилига чиққан ходимнинг ўрнига бошқа ходимни қанча муддатга ишга олиш мумкин?

### ФАРЗАНД ПАРВАРИШИДАГИ ХОДИМНИНГ ИШ ЖОЙИ САҚЛанаДИ



– Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси 234-моддасига кўра, ҳомиладорлик ва туғиш таътили тугаганидан кейин аёлнинг хоҳишига кўра, унга боласи 2 ёшга тўлгунга қадар болани парваришlash учун таътил берилиб, бу даврда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда нафақа тўланади.

Болани парваришlash таътиллари даврида аёлнинг иш жойи (лавозими) сақланади.

Мазкур кодекснинг 105-моддасида иш жойи (лавозими) сақланиши лозим бўлган ходимнинг ишда бўлмаган вақтига мўлжаллаб тузилган меҳнат шартномаси шу ходим ишга қайтган кундан эътиборан бекор қилиниши белгиланган. Шунга кўра, бола парваришига чиққан ходим ўрнига бошқа шахсни ишга олиш мумкин ҳисобланади. Фақат янги ходимни ишга қабул қилиш бўйича буйруқда шартноманинг муайян муддатга тузилганлиги кўрсатилиши керак.

### БОЛА ПУЛИ БЕРИЛИШИ МУМКИН



– Икки нафар фарзанднинг онасиман. Собиқ турмуш ўртоғим оила қургач, суд қарори билан алимент ундириш белгиланди. Алимент олаётган онага бола пули берилмайди, деб эшитдим. Шу гап тўғрими?

– Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 21 октябрдаги “Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан тасдиқланган низомга кўра, олинган алиментлар оиланинг бир ойлик ўртacha жами даромад миқдорини ҳисоблаб чиқишда инобатга олинади.

Юқоридаги нормага кўра, олинган алимент оилага бола пули берилиши учун даромад сифатида ҳисобга олиниши тўғри, лекин низомда алимент олингани учун бола пули берилмайди, дейилмаган. Ўша олинган алимент оиланинг бошқа даромадлари билан қўшиб ҳисоблаганда оила аъзолари сонига минимал истемол харажатлари миқдоридан ошмаганда, низомнинг бошқа талабларидан келиб чиқиб бола пули берилиши мумкин.

### МАНСАБДОРЛАРГА ЖАВОБГАРЛИК БОРМИ?



– Хорижда ишлаб қайтган жияним уч ойдирки, мутахассислиги бўйича ишга жойлаша олмапти. Унинг айтишича, қаерга иш сўраб борса, вакант бўлса ҳам, рад жавобини беришаётган эмиш. Қонунчилигимизда бўш иш ўринларини яширган мансабдорларга ҳам жавобгарлик борми?

### Боғча ходими устама ҳақ оладими?



– Мактабгача таълим муассасасига ишга кирдим. Ойлик маошига қўшимча устама бор, деб эшитдим. Қандай ҳолатларда боғчаларда ишловчи ходимларнинг лавозим маошига ҳар ойлик қўшимча ҳақ ёки бир марталик қўшимча ҳақ тўланади?

– Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 декабрдаги “Илм-фан ва таълим соҳасидаги давлат ташкилотларида илмий, илмий-педагогик ва меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи илмий даражага эга ходимларга қўшимча ҳақ тўлаш тартиби тўғрисида”ги қарори билан тасдиқланган низомга кўра, боғчаларда ходимларнинг маошига ҳар ойлик қўшимча ва бир марталик қўшимча ҳақлар уларнинг фаолияти натижалари асосида ҳамда эришган натижалардан келиб чиқиб ажратилади.

Ходимнинг лавозим маошига ҳар ойлик қўшимча ҳақ ходимнинг фаолияти натижалари асосида куйидагича ўрнатилиши мумкин:

- мактаб ёшигача бўлган болаларни тарбиялашга оид ҳар бир ишлаб чиқилган ва амалиётга жорий қилинган илмий-методик қўлланма, илмий-таҳлилий услуб (ёндашув) лар учун лавозим маошига нисбатан 30 фоизгача;
- таълим ва тарбия соҳасида тегишли ташкилот билан боғлиқ илмий мақола (монография) нашр қилганлиги учун;
- журналнинг даражаси ва муҳимлигидан келиб чиққан ҳолда миллий илмий журналлардаги нашр учун лавозим маошига нисбатан 15 фоизгача;
- халқаро журналларда эълон қилинган ҳар бир мақола (монография) учун муаллифларга лавозим маошига нисбатан 30 фоизгача белгиланади.

Мазкур банднинг барча кичик бандлари асосида ҳар ойлик қўшимча ҳақ лавозим маошига нисбатан бир ойда фалсафа доктори (PhD)га 30 фоиз ва фан доктори (DSc)га 60 фоиздан ошмаслиги лозим.

Ходимнинг лавозим маошига бир марталик қўшимча ҳақ эса, маълум бир давр учун эришилган натижалар йиғиндисидан келиб чиққан ҳолда ёки куйидаги зарур шартлар бажарилганда белгиланади:

- кўрик-танловлардаги иштироки учун лавозим маошига нисбатан;
- туман ва вилоят миқёсдаги натижалар учун 15 фоизгача;
- республика миқёсдаги натижалар учун 20 фоизгача;
- ўйин тамойилига асосланган замонавий машғулотларни ташкил қилганлиги учун 15 фоизгача;
- тарбияланувчиларнинг илм-фанга қизиқишини оширишга қўшган ҳиссаси учун 20 фоизгача қўшимча ҳақ ажратилиши мумкин.

– Ҳа, албатта. Қонунчилигимизда бу борада мансабдор шахслар учун жавобгарлик чоралари белгиланган. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси 229-моддасига кўра, бўш иш ўринларини (вакант лавозимларни) яшириш, бўш иш ўринлари (вакант лавозимлар) ёки ҳар бир ходим бўшатиб олиниши кутилаётганлиги тўғрисидаги ахборотни ўз вақтида тақдим этмаслик, Иш билан таъминлашга қўмаклашиш давлат жамғармасига ажратмаларни тўлашдан бўйин товлаш мансабдор шахсларга базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваридан йигирма беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.

Худди шундай ҳуқуқбузарликлар маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такроран содир этилган бўлса, мансабдор шахсларга базавий ҳисоблаш миқдорининг йигирма беш бараваридан эллик бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади.



Унга нисбатан жиноят ишлари бўйича Зарафшон шаҳар судининг 2022 йил 25 апрелдаги ҳукмига кўра, Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан иш ҳақининг 20 фоизини давлат даромади ҳисобига ушлаб қолган ҳолда 1 йилу 6 ой ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган. Биринчи инстанция судининг ҳукми қонуний кучга киргач, департаментнинг Навоий вилоят бошқармаси депозит ҳисоб рақамида сақланаётган 384 миллион 81 минг сўм пулнинг 50 миллион 98 минг сўми “Зарафшоншаҳаргаз” газ таъминоти бўлими фойдасига ўтказилиши ва қолган 333 миллион 983 минг сўми “Zarafshon Golden Group” МЧЖга қайтарилиши белгиланган.

Хўш, аслида мазкур жиноят ишининг тафсилоти қандай? С. Жўраев “Zarafshon Golden Group” МЧЖга қарашли ғишт пишириш цехи иш бошқарувчиси вазифасида ишлаб, ўзининг лавозим мажбуриятига кўра электр энергия, газ ва сувдан фойдаланиш қоидаларига риоя қилиниши бўйича жавобгар шахс ҳисобланишига қарамасдан, Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 12 январдаги “Электр энергияси ва табиий газдан фойдаланиш тартибини тақомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори билан тасдиқланган “Табиий газдан фойдаланиш қоидалари”нинг 123-бандида назарда тутилган қоидабузарликни содир этган. Яъни, “Зарафшоншаҳаргаз” газ таъминоти бўлими ходимлари томонидан 2021 йил 2 октябрда жамиятга қарашли ғишт ишлаб чиқариш цехига ўрнатилган газ ҳисоблаш ускунаси навбатдаги давлат қиёслов кўригига ечиб берилгани, шунингдек, истеъмолчининг фойдаланилган табиий газдан 129 миллион 548 минг 250 сўм қарздорлиги мавжуд бўлганлиги сабабли газ тармоғидан тегишли тартибда ўчирилган бўлса-да, истеъмолчининг газ ҳисоблаш ускунасини ўзбошимчалик билан қайта ўрнатиб, тамғасиз газ тармоғига уланиши ва табиий газдан ноқонуний равишда фойдаланиб келганлиги натижасида “Худудгаз Навоий” газ таъминоти филиали манфаатларига моддий зарар етказган.

Биринчи босқич судининг ҳукмига нисбатан Зарафшон шаҳри прокурори томонидан келтирилган протест асосида жиноят иши Навоий вилоят судининг жиноят ишлари бўйича суд-

**МАМЛАКАТИМИЗДА тадбиркорликка бўлган эътибор ҳар қачонгидан ҳам ортиб бораётганлигига барчамиз гувоҳимиз. Албатта, тадбиркорлар ҳам уларга яратилаётган шарт-шароитлар, берилаётган имтиёزلардан тўлиқ фойдаланиб, катта ютуқларни қўлга киритаётганлиги мақтовга лойиқ. Аммо кўрсатилаётган эътиборга номуносиб хатти-ҳаракатлари билан мамлакатимизда ўрнатилган қонуний тўсиқларни бузаётган тадбиркорлар ҳам афсуски, йўқ эмас. Собир Жўраев (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ана шундайлар тоифасидан бўлиб чиқди.**

## ТАДБИРКОРГА ИМКОНИАТ – тадбиркорга ҳамма нарса мумкин дегани эмас!



лов ҳайъати апелляция инстанциясида 2022 йил 12 августда кўриб чиқилиб, жиноят ишлари бўйича Зарафшон шаҳар судининг 2022 йил 25 апрелдаги С. Жўраевга нисбатан чиқарган ҳукми бекор қилинган ва депозит ҳисоб рақамида турган 384 миллион 81 минг сўм маблағни “Зарафшоншаҳаргаз” газ таъминоти бўлими фойдасига ўтказиш лозим деган хулосага келиниб, С. Жўраевга нисбатан янги айблов ҳукми чиқарилган.

Судланувчи С. Жўраев ўзига нисбатан чиқарилган апелляция инстанциясининг ҳукмини адолатсиз деб ҳисоблаб, ўқори инстанция судига мурожаат қилган.

Шундан сўнг, мазкур иш 2022 йил

ноябрь ойида Олий суд жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати очиқ суд мажлисида, судланувчи С. Жўраев томонидан кассация тартибда келтирилган шикоят билан биргаликда, суд ҳукмининг фуқаровий даъвога оид қисми юзасидан “Zarafshon Golden Group” МЧЖ директори томонидан кассация тартибда берилган шикоят асосида кўриб чиқилган.

Гарчи, судланувчининг адвокати кассация шикоятда С. Жўраевга нисбатан жиноят иши объектив кўрилмаган, деган важлар билан суд қарорини бекор қилиб, унга оқлов ҳукми чиқаришни сўраган бўлса-да, аслида унинг айби етарли далиллар билан ўз исботини топган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил

12 январдаги 22-сонли қарори билан тасдиқланган “Табиий газдан фойдаланиш қоидалари бузилганда ҳисоб-китоб қилиш тартиби”нинг тегишли бандига асосан, табиий газдан узиб қўйилганидан сўнг яна ўзбошимчалик билан уланган ҳолда истеъмол қилинган табиий газ ҳажмлари, унинг қиймати, газ тармоғидан узиб қўйилган вақтдан бошлаб, газдан фойдаланиш ускунасининг сутканинг 24 соатида тўлиқ қувват билан ишлаши ҳисобидан келиб чиққан ҳолда ундирилиши кўзда тутилган. Демак, биринчи инстанция суди эса бу қоида инobatга олмасдан, барвақт хулосага келган.

Бундан ташқари, апелляция инстанция суди, иш ҳолатларини муҳокама қилиб, жамият томонидан ҳукуматнинг тегишли қарори ва “Худудгаз Навоий” газ таъминоти филиали ва “Zarafshon Golden Group” МЧЖ ўртасида тузилган “Табиий газни улгуржи истеъмолчиларига етказиб бериш ва қабул қилиш тўғрисида”ги шартноманинг 4.18-бандида, газ узиб қўйилгандан сўнг ўзбошимчалик билан қайта уланганда, истеъмол қилинган газ ҳажми ва унинг қиймати газ узиб қўйилган кундан бошлаб, уланган газдан фойдаланиш ускунасининг бир суткада 24 соат ичида тўлиқ қувват билан ишлаб туриши ҳисобидан аниқланиши кўрсатилган талабларни бузганлигини қайд этган.

Шу боис, Олий суднинг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати жиноят иши материалларини таҳлил қилиб, судланувчининг айби 2021 йил 26 октябрда расмийлаштирилган далолатнома, зарарни аниқлаш юзасидан расмийлаштирилган қайта ҳисоблаш далолатномаси, текшириш жараёни ёзиб олинган DVD диск, гувоҳларнинг кўрсатмалари ҳамда жиноят ишида тўпланган бошқа объектив далилларга кўра, Навоий вилоят суди жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати апелляция инстанциясининг С. Жўраевга нисбатан 2022 йил 12 августда чиқарилган ҳукмини бекор қилиш учун асослар мавжуд эмас деб ҳисоблаб, кассация тартибда келтирилган шикоятни қаноатлантирмасдан қолдирди.

**Абдуманнон ШАЙДОЕВ,**  
Навоий вилоят суди раиси ўринбосари

## ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ – МУҲИМ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТ



**Гендер тенглиги — хотин-қизлар ва эркеклар ўртасидаги муносабатларнинг жамият ҳаётидаги барча соҳаларни, жумладан, сиёсат, иқтисодиёт, маданият, таълим ҳамда илм-фан соҳаларида намоён бўлувчи ижтимоий жиҳатларни қамраб олиб, хотин-қизлар ва эркекларнинг мазкур соҳаларда тенг ҳуқуқ ва мажбуриятларга эга бўлиши, уларнинг тенг шароитларда фаолият олиб бориши ҳисобланади.**

Француз ёзувчиси, журналист, сиёсатчи Олимпия де Гуж томонидан 1791 йилда тайёрланган “Фуқаролик ва аёллар ҳуқуқлари декларацияси”да илк бор аёлларнинг эркин фикрлаш ва ўз фикрини билдириш ҳуқуқига эга эканлиги эътироф этилган.

Инсонларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш мақсадида Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва бир қатор конвенциялар ишлаб чиқилди. 1966 йилдаги Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактнинг 3-моддасига асосан иштирокчи давлатлар эркеклар ва аёллар учун барча фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлардан бир хилда фойдаланишни таъминлаш мажбуриятини олади. Ушбу мажбуриятларни бажариш мақсадида Ўзбекистон Республикаси 1995 йилда Хотин-қизлар ҳуқуқлари камситилишининг барча шаклларида барҳам бериш тўғрисидаги конвенцияни ратификация қилди.

БМТ томонидан 2000 йилда бутун халқаро ҳамжамият билан биргаликда гендер тенглиги концепцияси инсон фаолиятининг асосий тамойилларидан бири сифатида қабул қилиниши натижасида ушбу йўналишдаги бир қатор ижобий ўзгаришларга эришилди.

БМТ Бош Ассамблеясининг 2015 йилнинг сентябрида Барқарор ривожланиш бўйича ўтказилган саммитида қабул қилинган резолюциясига мувофиқ, шунингдек, 2030 йилгача бўлган даврда

БМТнинг Барқарор ривожланиш мақсадларини изчил амалга ошириш бўйича тизимли ишларни ташкил этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг “2030 йилгача бўлган даврда барқарор ривожланиш соҳасидаги миллий мақсад ва вазифаларни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди.

Ўзбекистон Барқарор ривожланишнинг Бешинчи мақсадини амалга ошириш доирасида “Гендер тенгликни таъминлаш ҳамда барча хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш”га оид 9 та вазифани ишлаб чиқди. Ушбу мақсаднинг вазифаларига мувофиқ, 2030 йилга келиб барча хотин-қизларга нисбатан камситишларнинг ҳар қандай шаклига барҳам бериш, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳаётда қарорлар қабул қилишнинг барча даражаларида аёлларнинг тўлиқ ва самарали иштироки учун тенг имкониятларни таъминлаш зарур. Шунингдек, ушбу мақсадлар давлатнинг турли даражаларида Давлат дастурларини қабул қилиш жараёнида гендер тенглик тамойилларини жорий қилишни ўз ичига олади.

Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш мақсадида гендер тенгликни таъминлаш ва аёлларнинг ижтимоий турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

Гендер тенглик масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилиб, соҳага оид

25 дан ортиқ қонунчилик ҳужжатлари қабул қилинди. Бошқарув лавозимидаги хотин-қизларнинг улуши 27 фоизга, сиёсий партияларда 44 фоизга, олий таълимда 40 фоизга, тадбиркорликда 35 фоизга етди. Аёллар тадбиркорлигини ривожлантириш мақсадида 225 мингдан ортиқ хотин-қизга имтиёзли кредитлар ажратилди. Хотин-қизларни ижтимоий-иқтисодий қўллаб-қувватлаш, улар билан манзилли ишлаш мақсадида “Аёллар дафтери” тизими жорий этилиб, давлат бюджетидан ҳар йили 300 миллиард сўм маблағ ажратиб бориш йўлга қўйилди.

Ота-онаси ёки уларнинг биридан айрилган муҳтож қизлар, боқувчиси йўқ ёлғиз аёлларнинг ўқиш тўловларини қоплаб бериш тизими жорий этилиб, олий ўқув юртлирига қабул қилишда эҳтиёжманд оилаларнинг қизлари учун грантлар сони икки бараварга кўпайтирилди.

Юқорида келтирилган асосларнинг энг муҳим ҳуқуқий кафолати Конституциямизнинг 46-моддасида “Хотин-қизлар ва эркеклар тенг ҳуқуқлидирлар” деб қатъий белгилаб қўйилганлигидир. Бир сўз билан айтганда, юртимизда гендер тенглигининг ҳам халқаро ҳуқуқий, ҳам конституциявий ҳуқуқий асослари кафолатланган.

**Жасур СИРОЖЕВ,**  
фуқаролик ишлари бўйича  
Шайхонтоҳур туман суди раиси  
ўринбосари



**ИҚТИСОДИЁТНИ модернизация қилиш ва халқимиз ҳаётининг фаровонлигини ошириш омилларида бири солиқ тизимидир. Ҳозирги кунда солиқ солиш мақсадида ҳосил бўлаётган долзарб масалалардан бири – ҳисоботларда солиқ солиш базасини камайтириб кўрсатиш орқали солиқ қарзидан қочиш ҳисобланади.**

## СУД-СОЛИҚ ЭКСПЕРТИЗАСИ:

**хуфиёна иқтисодиётга барҳам беради-(ми)?**



Йирик миқдордаги солиқ қарзининг ҳосил бўлишидан қочишда кенг фойдаланилаётган схемаларни пухта ўрганиб чиқиш, хуфиёна иқтисодиётни амалга ошириб топширилаётган солиқ ҳисоботларини мониторинг қилиш солиқ соҳасидаги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда самарали ёрдам кўрсатади. Бугун мамлакатимизда суд-солиқ экспертизасидан унумли фойдаланилмоқда. Мазкур экспертизанинг ўзига хослиги шундаки, у орқали Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси ва солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши, давлатнинг ва хўжалик юритувчи субъектнинг иқтисодий манфаатлари ҳимоя қилиниши таъминланади.

Суд-солиқ экспертизасини ўтказиш суд-тергов ишларида далиллар базасини шакллантиришда муҳим таркибий қисм ҳисобланади. Суд ва тергов амалиётида ўтказиладиган суд-солиқ экспертизаси натижаларидан фойдаланиш солиқ солиш масаласида молиявий ахборотларнинг бузилиш аломатларини тўлиқ аниқлаш ва баҳолаш, юзага келган салбий оқибатлар натижаларини аниқлаш ва миқдорини ўлчашнинг имконини беради.

Суд-солиқ экспертизасидан кўзланган мақсад солиқ ва йиғимларнинг ҳисобланиши тўғрисидаги талабларига мослигини аниқлашдан иборатдир. Мазкур экспертиза орқали жисмоний ёки юридик шахслар томонидан амалга оширилган молиявий-хўжалик операцияси оқибатида вужудга келган солиқ оқибатлари аниқланади.

Суд-солиқ экспертизаси ўтказувчи суд эксперти ҳуқуқ соҳасида баҳо бера олмайди, айбланувчи, гумондор ва ишда иштирок этувчи бошқа шахсларнинг ҳаракатлари ҳаққонийлиги ёки ҳаққоний эмаслиги ҳақидаги саволларга жавоб бера олмайди. Бошқа далилларни, шу жумладан гувоҳнинг, гумондор-

нинг, жабрланувчининг кўрсатувларини ва иш материалларида, тергов ва суд ҳаракатлари баённомаларида мавжуд маълумотларни баҳоламайди ва такрорламайди. Бухгалтерия ҳисоби ва солиққа тортиш соҳасида махсус билимларни қўллаган ҳолда, иш учун аҳамиятли бўлган ҳолатларни аниқлаши шарт. Эксперт ишда иштирок этувчи аниқ шахслар томонидан йўл қўйилган қонунбузилишларнинг юридик малакаси соҳасига аралашшига ҳақли эмас.

Суд-солиқ экспертизасини ўтказувчи иқтисодчи-эксперт бухгалтерия ҳисоби, солиқ қонунчилиги ва суд экспертилик соҳасидан иборат билимлар мажмуини эгаллаган бўлиши лозим. Чунки, экспертнинг вазифаси бухгалтерия ҳисоби ва солиқ қонунчилиги соҳасида махсус билимларни қўллаган ҳолда тадқиқотлар ўтказиши талаб этувчи саволларни ҳал этиш йўли билан иш ҳолатларини аниқлашда ёрдам беришдан иборат. Аниқланган ҳолатнинг ҳуқуқий баҳосини белгилаш эса экспертнинг ваколатига кирмайди.

Эксперт-иқтисодчи томонидан солиқ текшируви доирасида амалга оширилиши лозим бўлган ҳаракатларнинг бажарилиши бир процессуал ҳаракат – экспертизани, бошқаси – тафтиш, яъни молиявий назорат шакли билан алмаштиришга олиб келади. Бу эса ўз ўрнида экспертизанинг моҳиятига ва эксперт хулосасини экспертиза ўтказиш учун белгиланган процессуал қоидаларга риоя этилганлиги нуқтаи назаридан салбий баҳолашига олиб келади.

Юқорида қайд этилганлардан келиб чиқиб, суд-солиқ экспертизаси тергов ва суд томонидан янги ҳолатларни аниқлаш учун эмас, балки аниқланган солиқ ҳуқуқбузарлиги ҳолати бўйича исбот қилиш жараёнида жиноят иши бўйича мақбул далил – эксперт хулосаси олиш учун ўтказилади.

Эксперт корхонанинг даромад олиш билан боғлиқ объектларига чиққан ҳолда унинг молиявий хўжалик фаолиятини ўрганиш ваколатига эга эмас. Бу ҳаракатлар тафтиш даврида амалга оширилганлиги сабабли, эксперт томонидан ўз ваколати доирасида текширишда аниқланган солиқ ҳуқуқбузарлиги ҳолатларидан келиб чиқиб, ушбу ҳолатлар бўйича қўшимча солиқларнинг ҳисобланишини услубий жиҳатдан асосланганлиги, яъни текширув даврида аниқланган солиқ ҳуқуқбузарлиги ҳолатини солиққа тортиш нормаларига ва амалдаги меъёрий ҳужжатлар талабларига мувофиқ келиши нуқтаи назаридан тадқиқот олиб бориши мумкин.

Солиққа оид ҳуқуқбузарликлар билан курашиш амалиёти шундан гувоҳлик берадики, қонун талабларини бузган шахслар бухгалтерия ҳисобини ташкил этилишини паст даражасидан фойдаланиб, молиявий хўжалик операциялар ҳақидаги қалбаки ёзувлар акс эттирилган бошланғич бухгалтерия ҳужжатлари ва ҳисоб регистрларини йўқ қилади. Бу эса ҳужжатли тафтиш ўтказиш ва жиноят иши кўзғатиш учун асос аниқлашда, аниқ шахсларнинг жинойий ҳаракатлари тўғрисида далилларни олишда, бинобарин, уларни фош қилиш ва жинойий жавобгарликка тортишда анча қийинчилик туғдиради.

Агар қўйилган саволлар суд экспертнинг махсус билимлари доирасидан четга чиқса, ёки илм-фан амалиётининг ҳолати қўйилган масалаларга жавоб бериш имконини бермаса ёки материаллар суд-солиқ экспертизаси учун тўлиқ эмас ёки яроқсиз бўлса, эксперт қўйилган масалалар юзасидан хулоса беришнинг иложи йўқлиги тўғрисидаги асосланган қарор билан суд экспертизасини тайинлаган орган (шахс)га юборади.

**Асқаржон НАЗАРОВ,**

**Х. Сулаймонова номидаги республика суд экспертиза маркази суд эксперти**

### ЎЗ ҲАҚИДАНИ ҲАҚИДА АЙСРАЙЛИК

**РЕСПУБЛИКАМИЗ ҳудудидаги аҳоли турар жойлари ва халқ хўжалиги тармоқларида содир бўлаётган ёнғинлар ҳамда улар оқибатида юзага келаётган кўнгилсиз ҳолатлар ҳар биримизни ташвишга солади, албатта.**

## Лоқайдлик кўнгилсизликка сабаб бўлади



Афсуски, келиб чиқаётган ёнғинлар инсонларнинг ҳаётига, уларнинг яқинларига хавф солиши ва кўп машаққатлар эвазига бунёд этилган уй-жойларини, йиллаб йиғиб-тўплаган молу мулкларининг бир зумда ёниб кетишига олиб келмоқда. Айниқса, ҳозирги совок кунларда айрим фуқаролар уйларида содир бўлган ёнғин натижасида бошпанасиз қолмоқда.

Бундай ёнғинларнинг аксарият қисми газ ускуналари, иситиш печларининг носоз ҳолда ишлатилиши оқибатида келиб чиқмоқда. Шунингдек, иситиш печларининг дудбўронларини ўз вақтида тоза-

ламаслик натижасида ҳам кўпинча ёнғинлар келиб чиқмоқда.

Хонадонларда ёнғин чиқишига сабаб бўлувчи кўнгилсиз ҳолатларга йўл қўймаслик учун ҳушёр ва огоҳ бўлиш зарур. Ҳар бир хонадон эгаси қуйдагиларга амал қилишини тавсия этамиз. Биринчи навбатда, хонадондан чиқиш вақтида барча электр мосламаларини ва газ ускуналарини ўчиришни унутманг! Ҳеч қачон газ иситиш печларини назоратсиз қолдирманг. Газ иситиш печларининг дудбўронлари доимий равишда тозаланишини таъминланг. Газ плиталари устида кийим-кечакларни қуритманг, бу ҳам ёнғин келтириб чиқариши мумкинлигини унутманг! Газ плитаси устидаги қозон ёки чойнакни назоратсиз қолдирманг. Газ плиталарини ўзбошимчалик билан елим қувурлар орқали улаб олманг. Шуларга амал қилсангиз, ёнғинларнинг олдини олишга кўмаклашган бўлар эдингиз.

Қишки иситиш мавсумида ёнғинларнинг олдини олишда газ мосмаларидан тўғри фойдаланиш муҳим ўрин тутаети. Олов қадимдан инсоннинг дўсти, олов ёрдамида кўплаб яхши ишлар амалга оширилган. У ҳаётимизда беминнат хизматчидир. Шу билан бирга, олов вафодор дўстан санокли дақиқаларда қўлларингиз билан яратилган бойликларни йўқ қилиб юборадиган шайтанга душманга айланади. Шунинг учун ҳам оловни тилсиз ёв дейишади.

Ёнғинлар кўпинча инсон ҳаёти ва соғлиғига хавф солиб, катта моддий зарар етказаети. Шу боис, ёнғинга қарши ҳимоя нафақат ёнғин хавфсизлиги ходимларининг, балки ҳар бир инсоннинг бурчидир.

**Жасурбек ЭГАМНАЗАРОВ,**  
**Миробод тумани ФВБ ёнғин хавфсизлиги бошқармаси мутахассиси**

"Notariat to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunining 15-moddasi va Qashqadaryo viloyat adliya boshqarmasi huzuridagi malaka komissiyasining 2022-yil 18-noyabrda 9-son yig'ilish qaroriga asosan Qarshi shahrida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius Yakubov In'omjon Mustafoulovichga (litsenziya KS 0040, 2020-yil 27-aprel) viloyat adliya boshqarmasi tomonidan berilgan xususiy notarial faoliyat bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyaning amal qilishi 1 oy muddatga, ya'ni 2022-yilning 19-noyabr kundan 19-dekabr kuniga qadar to'xtatildi.

"RAZAKOV ABDUMAJID ABDIMAVLANOVICH" advokatlik byurosi advokati Razakov Abdumajid Abdimavlanovichning arizasiga asosan uning advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyasining amal qilishi va advokatlik maqomi Toshkent viloyat adliya boshqarmasi boshlig'ining 2022-yil 22-noyabrda 309-um-sonli buyrug'i bilan tugatildi.

"Advokatura to'g'risida"gi qonun, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 24-sentabrdagi 807-son qarori bilan tasdiqlangan Advokatlik guvohnomasini berish tartibi to'g'risida gi nizom va Vazirlar Mahkamasining 2009-yil 9-martdagi 60-son qarori bilan tasdiqlangan Advokatlik maqomi 2022-yil 9-noyabrda bir oy muddatga to'xtatildi.

Advokatura to'g'risida gi qonun, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 24-sentabrdagi 807-son qarori bilan tasdiqlangan Advokatlik guvohnomasini berish tartibi to'g'risida gi nizom hamda Vazirlar Mahkamasining 2009-yil 9-martdagi 60-son qarori bilan tasdiqlangan Advokatlik faoliyatini litsenziyalash to'g'risida nizomga asosan va Toshkent shahar ma'muriy sudi apellyatsiya instansiyasining 2022-yil 9-noyabrda 5-1001-2204/1687-sonli qaroriga binoan IBRAGIMOV ABDUKAXXAR ABDUXALILOVICHga 2020-yil 31-yanvarda berilgan TN 001688-raqamli advokatlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini beruvchi litsenziyaning amal qilishi va advokatlik maqomi 2022-yil 9-noyabrda bir oy muddatga to'xtatildi.

Advokatura to'g'risida gi qonun, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 24-sentabrdagi 807-son qarori bilan tasdiqlangan Advokatlik guvohnomasini berish tartibi to'g'risida gi nizom va Vazirlar Mahkamasining 2009-yil 9-martdagi 60-son qarori bilan tasdiqlangan Advokatlik maqomi 2022-yil 9-noyabrda bir oy muddatga to'xtatildi.

Е'ЛОНЛАР

### Нашр индекси: 137

"Инсон ва қонун" газетаси ҳамда "Ҳуқуқ ва бурч" ижтимоий-ҳуқуқий журнали бирлашган тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А3 бичимда, 2 босма табоқ ҳамда, офсет усулида "Business print" хусусий корхонаси босмаҳонасида чоп этилди.

**Корхона манзили:** Тошкент шаҳри, Сўғалли ота, 5а-уй

**Тиражи** – 3125  
Буюртма – Г-362

Топшириш вақти – 19:00  
Топширилди – 19:00

### МАНЗИЛИМИЗ:

**100115, Тошкент ш. Амир Темурашқочаси 19-уй.**

**Факс:** (71) 233-28-18

**Обуна бўлими:**  
(71) 233-25-65

Баҳоси келишилган нарҳда

**1 2 3 4 5**

Инсон  
ва қонун

МУАССИС:  
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

"Адолат" миллий ҳуқуқий  
ахборот маркази наشري

info@adolatmarkazi.uz

2007 йил 3 январда  
Ўзбекистон  
Матбуот ва ахборот  
агентлигида  
0081-рақам билан  
рўйхатга олинган

ISSN 2010-7897



9 772010 789006

**Бош  
муҳаррир**

Аслиддин  
АЛИМАРДОН

### ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:

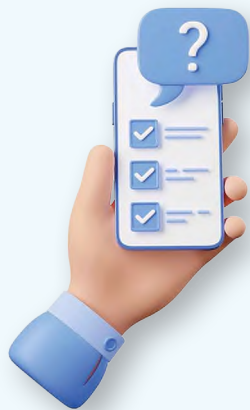
**Музраф Икрамов**  
**Фурқат Тожиёв**  
**Шоҳидахон Юлдашева**  
**Севара Ўринбоева**  
**Ёрбек Искандаров**  
**Дилфуза Эргашева**

Тахририятга келган  
кўлөзмалар тақриз  
қилинмайди ва муаллифга  
қайтарилмайди.

**Навбатчи**  
Гулбахор Ортиққўжаева

**Саҳифаловчи-  
дизайнер**  
Жасур Тожибоев





### Суд ишлари давлат тилида олиб борилади

– Фуқаролик ишлари бўйича судда айрим сабаблар билан менга тегишли суд мажлисида иштирок эта олмадим. Менга суд қарори рус тилида берилди. Шу тўғрими?

**М.Н.  
Тошкент шахри**

– Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 115-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикасида суд ишларини юритиш ўзбек тилида, қорақалпоқ тилида ёки муайян жойдаги кўпчилик аҳоли сўзлашадиган тилда олиб борилади. Суд ишлари олиб борилаётган тилни билмайдиган судда қатнашувчи шахсларнинг таржимон орқали иш материаллари билан тўла танишиш ва суд ишларида иштирок этиш ҳуқуқи ҳамда судда она тилида сўзлаш ҳуқуқи таъминланади.

Шунга кўра, Сиз тегишли суддан суд қарорини ўзбек тилида олишга ҳақлисиз.

**Саволга жиноят ишлари бўйича  
Олмазор туман суди судьяси  
Мирзиёд АБИДОВ жавоб берди**



### Никоҳни бекор қилишга бир тарафнинг ҳаққи борми?

– Бир тарафнинг аризасига асосан ФХДЁ органлари томонидан никоҳни бекор қилиш ишлари кўрилиши мумкинми?

– Оила кодексининг 43-моддасига биноан эр-хотиндан бирининг аризаси бўйича фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органларида никоҳдан ажратиш агар эр-хотиндан бири:

- суд томонидан бедарак йўқолган деб топилган бўлса;
- суд томонидан руҳияти бузилиши (руҳий касаллиги ёки ақли заифлиги) сабабли муомалага лаёқатсиз деб топилган бўлса;
- содир қилган жинояти учун уч йилдан кам бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинган бўлса, ўртада вояга етмаган болалари борлигидан қатъи назар, эр-хотиндан бирининг аризасига кўра улар фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органларида никоҳдан ажратилади.

Агар болалар ҳақида, эр-хотиннинг биргаликдаги умумий мол-мулкни бўлиш ҳақида ёки ёрдамга муҳтож, меҳнатга лаёқатсиз эр (хотин)га таъминот бериш учун маблағ тўлаш ҳақида низо мавжуд бўлса, улар никоҳдан суд тартибида ажратилади.



### – Қайси ҳолатларда эркак киши никоҳни бекор қилиш бўйича ариза бериши мумкин эмас?

– Оила кодексининг 39-моддасига кўра, хотиннинг ҳомиладорлик вақтида ва бола туғилганидан кейин бир йил мобайнида эр хотиннинг розилигисиз никоҳдан ажратиш тўғрисида иш қўзғатишга ҳақли эмас.

**Саволларга Когон туман ФХДЁ бўлими мудир Эргашой ҚҮЛДОШЕВА жавоб берди**

#### РЕКЛАМА ҲУҚУҚИДА



**8-DEKABR  
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI  
KONSTITUTSIYASI KUNI  
MUBORAK BO'LSIN!**





Bank qo'lingizda bo'ladi!

qqb.uz 1254

Хизматлар лицензияланган.